

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן

מליובאוויטש

שביעי של פסח

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק ג

(תרגום חפשי)

ירצא לאור על ידי
"מכון לוי יצחק"
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושש לבריאה
שנת הקהל

מאה וחמשים שנה להמלכות-הילולא של ב"ק אדמו"ר ה"צמח צדק" ז"ע

לזכות

הרה"ח הרה"ת ר' יצחק הכהן שיחי' ארנאלד,

ליום הולדתו, כ"ב ניסן - אחש"פ

הו"ח ר' איסר שיחי' גאלדשטיין,

ליום הולדתו, כ"ב ניסן - אחש"פ

הרה"ת ר' יוסף שיחי' וואלאוויק,

ליום הולדתו, כ"ה ניסן

הו"ח ר' אבישי שיחי' הררי,

ליום הולדתו, כ"ו ניסן

הו"ח ר' חיים אלי' קרייטענבערג,

ליום הולדתו, כ"ו ניסן

הרה"ת ר' ראובן אליעזר שיחי' נתנסון,

ליום הולדתו, כ"ח ניסן

לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק

ומתוך בריאות הנכונה ולשנת ברכה והצלחה בגו"ר

*

נדפס ע"י ידידיהם

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי זוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

היי שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved Ones
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

To DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

שביעי של פסח

מכם שליחות מצוה ליתן לצדקה, וגדולה צדקה שמקרבת את הגאולה³.

ואני את שלי עשיתי, ומכאן ולהבא תעשו אתם כל אשר ביכלתכם.

ויהי"ר שימצא מכם אחד, שנים, שלשה, שיטכסו עצה מה לעשות וכיצד לעשות, ועוד והוא העיקר – שיפעלו שתהי' הגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש, תיכף ומיד ממש, ומתוך שמחה וטוב לבב.

(משיחת אור ליום ועש"ק פ' שמיני, כ"ח ניסן תנש"א)

(3) ב"ב יו"ד, א. וראה תניא פל"ז.

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית! האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind> יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

עושה נס, שינוי הטבע, כאשר אין הכרח, כדי לא לשנות את סדרי הטבע.

לכן אינו מובן⁶: לשם הצלת בני ישראל היה די בעצם נס קריעת ים סוף. על שום מה היה צורך איפוא בנס נוסף, של צמיחת אילנות, שיתנו פירות מיד עם בריאתם – שלא כפי סדר הטבע, שעובר משך זמן מוזמן נטיעת האילן עד שמתחילים לצמוח עליו פירות, ואחר כך יש להמתין עוד עד שהפירות יהיו ראויים לאכילה, ואילו כאן צמחו מיד בו במקום האילנות עם פירות בשלים, שניתנו לציפורים.

גם צריך להבין בעצם הנס של קריעת ים סוף שלא היה באופן, שמי הים חרבו, והים חזל להיות, כי אם שהנס היה, שמי הים נותרו, נבקעו ונעשו חומה לבני ישראל משני צדיהם – "והמים להם חומה מימינם ומשמאלם". ואינו מובן: הרי היה די בנס שבני ישראל ילכו ביבשה בתוך הים, לשם מה היה צורך בנס נוסף שהמים יהיו כחומה⁷?

הכרח איפוא לומר, שהנס של "והמים להם חומה מימינם ומשמאלם" (וכן גם הנס של עצי-פרי בתוך הים) אינו תוספת נס, כי אם חלק מעצם ענין קריעת ים סוף. לכן בסיפור של קריעת ים סוף, מספרת התורה פעמיים⁸ על המים שהיו לחומה: פעם אחת, עם כניסת

א. במדרש מסופר¹, כי בעת קריעת ים סוף צמחו מקרקעית הים עצי ים, נושאי פירות, והתינוקות קטפו פירות מן העצים ונתנו אותם לציפורים שהשתתפו בשירת², בני ישראל.

כלל הוא³: "לא עבד קודשא בריך הוא ניסא למגנא", הקב"ה אינו עושה נס ללא צורך. הטעם לזה הוא, כי הטבע הרי הוא יצירתו של הקב"ה, (אף שהטבע מעלים על אלקות, כפי שמבואר בתורת החסידות⁴ כי "טבע" הוא מלשון "טובעו בים סוף"; כשם שדבר ששקוע במים, הרי המים מכסים עליו ואינו נראה רק המים בלבד, כך גם טבע העולם מכסה על החיות האלקי המחיה אותו; שאף שהקב"ה הרי "מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית", הרי משום הנהגת הטבע של "עולם כמנהגו נוהג"⁵, עלול לטעות בדמיונו שח"ו אין מנהיג לבירה, והיא מונהגת מעצמה – אבל באמת גם הטבע עצמו הוא בריאה של הקב"ה) וכמ"ש⁶ "חוקות שמים וארץ גו' שמתין", הקב"ה אומר – את חוקות השמים והארץ, אני קבעתי, וישנה כוונה בסדר הנהגת הטבע. שלכן אין הקב"ה

(1) ראה שמו"ר פכ"א, י. קונטרס ביקור שיקאגא ע' 60.
(2) ראה ג"כ בספר תוספת שבת הובא בספר אורחות חיים ס' שכ"ד.
(3) ראה דרשות הר"ן ד"ח "ההקדמה הא' שחפץ הש"י לקיים מנהגו של עולם בכל מה דאפשר ושהטבע יקר בעיניו לא ישנונו אלא לצורך הכרחי". וראה שבת נג, ב. ועוד.
(4) מה טובו תרפ"ט. נתן ליראין תרצ"ג (סה"מ תשי"א ע' 290).
(5) ע"ז נד, ב.
(6) ירמ' לג, כה. ראה שם.

(6*) עד"ז בתויו"ט לאבות פ"ה מ"ד "יש לדקדק".
(7*) אפילו את"ל שרק באופן כזה אפשרית בקיעת הים ע"י שנעשית דרך באמצע המים – ראה שער היחוד והאמונה פ"ב, וראה ג"כ מפרשי המשנה אבות שם ובאדר"ג שם – מהו הטעם להודעת הכתוב פעמיים שהמים להם חומה גו'.
(7) שמות יד, כב. שם כט.

ב.

ע"פ האמור לעיל ע"ד הדגשת ענין הגאולה (במיוחד) בזמן זה – מתעוררת תמיהה הכי גדולה: היתכן שמבלי הבט על כל הענינים – עדיין לא פעלו ביאת משיח צדקנו בפועל ממש?! . . . דבר שאינו מובן כלל וכלל!

ותמיהה נוספת – שמתאספים עשרה (וכו"כ עשירות) מישראל ביחד, ובזמן זכאי בנוגע להגאולה, ואעפ"כ, אינם מרעישים לפעול ביאת המשיח תיכף ומיד, ולא מופרך אצלם, רחמנא ליצלן, שמשיח לא יבוא בלילה זה, וגם מחר לא יבוא משיח צדקנו, וגם מחרתיים לא יבוא משיח צדקנו, רחמנא ליצלן!!

גם כשצועקים "עד מתי" – ה"ז מפני הציווי כו', ואילו היו מתכוונים ומבקשים וצועקים באמת, בודאי ובודאי שמשיח כבר הי' בא!!

מה עוד יכולני לעשות כדי שכל בנ"י ירעישו ויצעקו באמת ויפעלו להביא את המשיח בפועל, לאחר שכל מה שנעשה עד עתה, לא הועיל, והראי', שנמצאים עדיין בגלות, ועוד ועיקר – בגלות פנימי בעניני עבודת השם.

הדבר היחידי שיכולני לעשות – למסור הענין אליכם: עשו כל אשר ביכלתכם – ענינים שהם באופן דאורות דתוהו, אבל, בכלים דתיקון – להביא בפועל את משיח צדקנו תיכף ומיד ממש!

ויה"ר שסוכ"ס ימצאו עשרה מישראל ש"יתעקשו" שהם מוכרחים לפעול אצל הקב"ה, ובודאי יפעלו אצל הקב"ה – כמ"ש¹ "כי עם קשה עורף הוא (למעליותא², ולכן) וסלחת לעוננו ולחטאתנו ונחלתנו" – להביא בפועל את הגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש.

וכדי למהר ולזרז עוד יותר ע"י הפעולה שלי – אוסיף ואתן לכאור"א

(1) תשא לד, ט.

(2) ראה שמור"ר ספמ"ב. הובא בתו"א מג"א קכג, סע"ב. לקו"ת בלק סז, ד.

בני ישראל לים – "ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה והמים להם חומה מימינם ומשמאלם", ופעם נוספת, לאחר שבני ישראל עברו את הים והמצריים טבעו – "ובני ישראל הלכו גו' והמים להם חומה מימינם ומשמאלם", הדבר מוכיח כי "המים להם חומה מימינם ומשמאלם" היה נוגע לכל זמן הליכתם בתוך הים ביבשה, מאז כניסתם לים עד יציאתם ממנו.

ב. על הפסוק "המים להם חומה מימינם ומשמאלם", אמרו במכילתא⁸, כי היה אז קטרוג על בני ישראל: "בני אדם עובדים עבודה זרה מהלכים ביבשה בתוך הים", בין בני ישראל היו אז עובדי עבודה זרה, והקטרוג היה: מדוע מגיע להם להנצל על ידי נס? במה טובים הם מן המצריים, "אלו עובדי עבודה זרה ואלו עובדי עבודה זרה"⁹. ומסיימת המכילתא: "מי גרם להם לישראל להנצל – מימינם ומשמאלם – מימינם, בזכות התורה שעתידין לקבל שנאמר מימינם אש דת למו, ומשמאלם זו תפילה". ועוד גירסא¹⁰: "ומשמאלם זו תפלין". כלומר שתורה ותפלה (או תפלין), שני הקוים, ימין ושמאל, היו ה"חומה" שהגינה על בני ישראל משני צדיהם והצילה אותם.

ואינו מובן: לשם מה היה צורך ב"חומה", זכות, שתגן על בני ישראל משני צדיהם, מימינם ומשמאלם, מדוע לא הספיקה להם זכות אחת? ובפרט זכות "מימינם" המרמז על "תורה שעתידין לקבל", והרי במתן תורה בחר הקב"ה בישראל מכל העמים (שלכן,

(8) שמות יד, כט.

(9) ילקוט ראובני שמות יד, כז. זח"ב קע, ב.

(10) יל"ש רמז רלח.

כשאומרים בברכות קריאת שמע "ובנו בחרת מכל עם ולשון", יש לכוון למתן תורה)¹¹, שבחירה זו היא גם כלפי הגוף הישראלי¹², שהוא שונה מגופי אומות העולם¹³, ו(קיום של) גופים שלהם הם משלש קליפות הטמאות¹⁴ ו(קיום של) גופי ישראל הם מקליפות נוגה

– שההבדל בין קליפת נוגה לבין ג' קליפות הטמאות הוא באין ערוך, על דרך החילוק בין קליפה לקדושה. כי ג' קליפות הטמאות אינן יכולות לעלות אל הקדושה ואילו קליפת נוגה הרי יכולה לעלות¹⁵, נמצא, שקליפת נוגה היא ענין של קדושה "בכח". יתר על כן, ה"בכח" הרי בוודאי יבוא ל"פועל", שהרי ניצוצות הקדושה של נוגה ודאי¹⁶ יעלו לקדושה, כמ"ש¹⁷ "לא ידח ממנו נדח". וגם אם "נוגה" עלולה לרדת לפי שעה בג' קליפות הטמאות, אבל אין זה רק לפי שעה, אבל סוף כל סוף תעלה לקדושה –

וכיון שמצד מתן תורה עצמה כבר נבדלו בני ישראל בחילוק עקרי ויסודי מאומות העולם, הרי די בזכות של מתן תורה להסיר את הטענה של "אלו עובדי עבודה זרה כו' ואלו כו'" – לשם מה היו צריכים להגיע לזכות של תפלה או תפלין?

ג. שני דברים היו בקריעת ים-סוף¹⁸:

(11) שו"ע אדמו"ר האו"ח ס"ח, ס"ד.

(12) תניא פמ"ט.

(13) שבת קמו, רע"א.

(14) תניא ספ"ז. הערות אדמו"ר (מהרש"ב) נ"ע לשם

(בס' קיצורים כו' לתניא).

(15) תניא פ"ז.

(16) משא"כ אותן שבגק"ט – שתלוי באופן הגאולה

בעתה או אחישנה (ראה ד"ה יביאו לבוש – שבשערי אורה

– פצ"ד צ"ו).

(17) כן הוא בהל' ת"ת לאדה"ז פ"ד סוס"ג, תניא

ספ"ט. וראה שמואל ב יד, יד (בשינוי לשון).

(18) ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ג ע' 131.

גם את זה, עד שחלק מזה – וגם מכספים אחרים דמדינות אחרות – מגיע לבנ"י, אחינו בני ישראל שיצאו זה עתה (ויוצאים כעת) ב"יציאת מצרים", מ"מצרים" (מלשון מצרים וגבולים)⁶ דהמדינה ההיא, בדוגמת כפי שהי' ביציאת מצרים בפעם הראשונה, ש"וינצלו את מצרים"⁷, עד ש"אף מה שלא היו שואלים היו נותנים להם"⁸, וגם את הדברים הגנוזים⁹.

... ויהי רצון שהקב"ה יעזור לכאו"א מישראל שיהי' לו את ה"עינים לראות ו(במילא) אזנים לשמוע" ו"לב לדעת"¹⁰ – לראות את "המסות הגדולות אשר ראו עיניך האותות והמופתים הגדולים ההם"¹¹, את הנסים הגלויים שקורים בכל יום,

ובפרט שעומדים כבר לאחר "ארבעים שנה"¹² במדבר העמים (דגלות), במצב של "ארבעים שנה) אקוט בדור"¹³, ואוחזים כבר ב"יבואן אל מנוחתו"¹⁴, בארץ הקודש וירושלים¹⁵, עד "שלם", שלימות המנוחה – בגאולה האמיתית והשלימה,

ומובן א"כ, שבנ"י מוכנים כבר לכך, ויש להם כבר את ה"לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע" [כפי שהי' בשנת הארבעים לאחר יציאת מצרים, שכימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות].

לעצמו ועם עצמו פועלת דוגמתה גם בעולם²⁵. מובן אפוא, שזה שגילוי האלקות הנסתרת בעולם בקריעת ים סוף נעוץ בכך שאצל בני ישראל נתגלתה האלקות שהיתה מוסתרת בבנכי נשמתם.

ולכן היה צורך ב"חומה מימינם ומשמאלם", הן זכות התורה (ימין) והן זכות התפלה או תפלין (שמאל)²⁶, שכן דוקא על ידי העבודה בשני הקוין – ימין ושמאל, באה לידי גילוי האלקות המוסתרת שבנשמה.

כאשר העבודה אינה אלא בקו אחד, אפילו כשהוא עושה את העבודה בקו זה בכל כחותיו עד למסירת נפש, עדיין יתכן שעושה זאת מצד הטבע, טבע נפש הבהמית או אפילו טבע נפש האלוקית, שבטבעו הוא נמשך לסוג עבודה זה. מתי בא לידי ביטוי ההתבטלות וההתמסרות האמיתית של האדם מישראל להקב"ה באופן של יציאה מן "אני" העצמי – כשהוא עובד את הקב"ה בשני קוין הפכיים. עבודה כזו אינה יכולה לבוא מבחינת הטבע (שכן מטבעו הרי מוגבל האדם לאחד משני

א) בשעת קריעת ים סוף הושלמה יציאת מצרים, שכן לפני קריעת ים סוף, גם לאחר שבני ישראל יצאו ממצרים ואפילו לאחר שבאו ל"פי החירות"¹⁹, עדיין נרדפו על ידי פרעה וחילו, ורק בעת קריעת ים סוף הושלמה והסתיימה היציאה מגלות מצרים. ב) קריעת ים סוף היתה הכנה למתן תורה²⁰, כמבואר בכמה מקומות בתורת החסידות²¹, שקריעת ים סוף היתה לא רק לצורך הצלת ישראל, שהרי הצלת בני ישראל היתה יכולה להיות גם באופן אחר, ו"כמה דרכים למקום"; גם לא היתה זו לצורך המשך הליכתם במדבר, שהרי באותו צד שירדו באותו צד עלו²² – אלא היתה הכנה למתן תורה: על ידי מתן תורה הרי נעשה החיבור של מעלה ומטה²³, וההכנה לכך היתה – "הפך ים ליבשה": הכח האלקי המסתתר בתוך הבריאה – "ים" (כמו שהים מכסה על כל הנמצא בתוכו) בא בגילוי – "יבשה". (אלא שבשעת קריעת ים סוף היה גילוי זה באופן כללי וחמני, וזה היה הכנה לכך, שבשעת מתן תורה נתנו לכל אחד מישראל את הכח לחבר ולגלות אלקות, מעלה, עם מטה, על ידי תורה ומצוות באופן של קביעות).

כל הענינים בעולם (שהרי בראשית ברא – בשביל ישראל שנקראו ראשית)²⁴ קשורים עם (ראשית) ישראל. כל פעולה של יהודי

(19) ראה לקח טוב שמות יד, ב. חזקוני שם (בשם מדרש).
(20) תו"א רד"ה אשירה. לקו"ת ס"פ צו. וכמרו"ל פסחים קיה, א.
(21) והחרים תר"ל"א בתחילתו (רע"ב). ויולך ה' את הים תש"ד (ע' 179).
(22) תוד"ה כשם, ערכין טו, א.
(23) ראה שמור" פ"ב, ג. תנחומא וארא יט, לעיל ע' 11 ו' 28.
(24) אותיות דרע"ק אות ב. סדר רבה דבראשית ד. ויקר' פל"ז, ד. תנחומא – באבכר – ג. רש"י ורמב"ן בראשית א, א.

(25) ראה לקו"ת במדבר ד"ה ויהי מספר בני".
(26) אי"ז סותר להמבואר בכ"מ שתפלין ענינם המשכה האדם (בין באופן דהעלאה בין באופן דהמשכה), עניני ארץ, היא העלאה ממטלמ"ע (מחומרות וגשמיזם לרוחניות) היינו שמאל, והענינים שניתנו מלמעלה, עניני שמים, לאדם למטה – תורה – היינו ימין, וכמאמר רז"ל (ראה פדר"א פ"ח. זח"ב כ, א. לו, א. פה, ב): נטה ימינו וברא שמים ונטה שמאלו וברא ארץ. ולכן תורה דכתיב בה (יחזקאל א, כה) ויהי קול מעל לזקיע. היא בקו הימין, ותפלין שכוללת כל המצוות (גם אלו שענינם המשכה) וכמאמר רז"ל (קידושין לה, א): הוקשה כל התורה כולה לתפלין, היא בקו השמאל. אבל בעבודת האדם עצמה, העבודות דהעלאה (שכללותם תפלה) – שמאל, והעבודות דהמשכה – ימין.
והנה בצירוף ב' הגירסות – שאלו ואלו דברי אלקים חיים – בקריעת ים סוף הי' (החומה) העבודה בכל הג' קוין: תפלין (המשכה) – ימין, תפלה – שמאל, ותורה – קו האמצעי (שנוטה לימין, ולכן חושבה בקו הימין), כי בחי' העלם דעצם הנשמה (ים דהנשמה) מתגלית ע"י שלימות העבודה בכל הג' קוין (ב' קוין וההכרעה ביניהם).

„זמן חירותנו” – ש„בכוריהם” בה„יוניטעד ניישענס” המשיכו בניזיפה ובזיון שלו:

בימי הפורים ולאחרי זה עדיין לא ידעו מה יהי' ההמשך, עד היכן יבזו ויזיקו אותו, כמה חזק הוא ישאר, כמה הוא יצטרך להודות ולשלם, ואיך הוא ימלא אחר כל הדברים, או שהדברים יתבצעו ע"י אחרים; אח"כ בימי חודש ניסן, בימי הפסח – יצאו „בכוריהם” בניזיפה חזקה ובהחלטה למסקנא ותנאים חזקים (נוסף על ההוראות שלפני זה) איך „סאדאם” צריך לנהוג, וגם לראות ולוודא שהוא יקיים אותם: לשחרר את השבויים, להשיב את אשר לקח, ולשלם על הנזקים וההיזקות שעשה כעת (וגם על מה שעשה בעבר),

ובהמשך ימי החודש, עד הימים האחרונים של החודש, ניתוסף עוד יותר בהנס – שהוא הסכים להכל, וללא שום ניגוד ומלחמה,

ועד שהוא גילה כספים ורכוש שהחביא (ועד עתה לא ידעו כלל שהיו בידו).

. . . ענין נוסף בהמאורעות בזמן האחרון שרואים בהם נסים ונפלאות – הוא היציאה של ריבוי יהודים ממדינה ההיא, שהיא בדוגמת יציאת מצרים:

לאחרי ריבוי שנים של הנהגה באופן אחר לגמרי, שבהם יהודים לא יכלו לצאת משם – הרי דוקא בשנה זו ובשנה שלפני' פתחה מדינה זו את שערי' לתת ליהודים [ארויסלאַזן אידן] לנסוע לארץ הקודש [ואפילו אם, מאיזו סיבה שתהי', התעכב חלק מהם במדינות אחרות לפי שעה (בארצות הברית או אוסטרלי' וכיו"ב) בקרוב הם יגיעו (ברצון שלם ומתוך שמחה וטוב לבב) לארץ הקודש, יחד עם משפחותיהם].

ועד שהמדינה עצמה מסייעת להם לצאת, בדוגמת כפי שהי' ביציאת מצרים, שתכליתה הי' ללכת לארץ הקודש (והבאתי אתכם אל הארץ גו⁵), כולל גם – סיוע מהדברים הגנוזים של „מצרים”, שמנצלים

הקוים), אלא מצד התמסרותו בתכלית להקב"ה²⁷.

ועל כן, דוקא על ידי עבודתם של ישראל בשני הקוים הן „מימינם” והן „משמאלם”, מתבטאת התמסרותם להקב"ה באופן שהיא מעל להגבלות הטבע ומציאות שלהם, שזה בא מהאלקות המוסתרת בכל נשמה יהודית, שהיא חלק אלקה ממעל ממש.

וכיון שהנהגת כל העולם תלויה בעבודת בני ישראל, הרי על ידי כך שבני ישראל פעלו אצלם, שיתגלה ההעלם שבנשמתם, שהביא לידי כך שעבודתם תהיה בשני הקוים, (או הזכות ש„עתידין” שיפעלו) – פעל גם בעולם, שהים, העלם, בא בגילוי ועמד כחומה משני הצדדים – מימינם ומשמאלם. לא שלא היה ים (התיבש), כי אם שהמים (א) נעשו יבשה, ההעלם בא בגילוי, (וב) נעשו חומה מימינם ומשמאלם.

ד. אך עדיין צריכים להבין: הביאור האמור לעיל הוא רק בנוגע לענין השני שהיה בקריעת ים סוף – הכנה למתן תורה, אבל כדי להנצל מן המצריים – בהסרת הקטרוג של „אלו כו' ואלו כו'” – היה די לכאורה בזכות של סוג עבודה אחד, ובמיוחד זכות מתן תורה שעל ידו נוצרה בחירת ישראל מכל העמים. מדוע אם כן, מספרת התורה ש״המים להם חומה מימינם ומשמאלם”, לא רק בהמשך וגמר קריעת ים סוף, כי אם גם בהתחלתה – ״ויבאו וגו'”, הקשורה עם ההצלה והיציאה מגלות מצרים?

הביאור בזה: תכלית יציאת מצרים היא מתן תורה. לכן כבר בפעם הראשונה כשאמר

(27) ראה תו"א יט, ב.

הקב"ה למשה רבינו אודות יציאת מצרים אמר לו על מתן תורה – „בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה”²⁸, כך גם כבר בדיבור הראשון של מתן תורה מוזכרת יציאת מצרים – „אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים”.

ולכן צריכה היתה היציאה ממצרים – שכאמור באה לידי סיום עם התחלת קריעת ים סוף – לבוא באופן שהוא בדוגמת ומעין מתן תורה: לא רק היה על בני ישראל להנצל מ״קליפת” מצרים (דבר שהיה יכול להיות על ידי ״עבודה” בקו אחד, כפי הגבלת הטבע, שכן גם על ידי עבודה כזו יוצאים מהרע), כי אם חייבים היו לצאת לגמרי מכל מציאות והגבלה, דוקא באמצעות העבודה בשני הקוים. ולכן היתה ה״חומה מימינם ומשמאלם” צריכה להיות מיד בתחילת קריעת ים סוף.

ה. והביאור בעומק יותר: בעבודה בקו אחד בלבד, לא זו בלבד שאין מגיעים לתכלית (ההכנה למתן תורה), כי אם חסר גם ביציאה ממצרים²⁹.

כל דבר שישנו כאן למטה יש לו שרש למעלה³⁰. השורש של ״מצרים דלעומת זה״, המפריע לתורה ומצוות והאפשרות ל״מצרים״ זה, הוא ״מצרים דקדושה״. מצרים דקדושה משמעו, עבודת ה' באופן של מיצר וגבול, הגבלת הטבע³¹, כאמור – טבע של נפש הבהמית, או – אפילו של נפש האלקית.

(28) שמות ג, יב.

(29) וגם מלשון המכילתא ״מי גרם להם לישראל להנצל ממצרים (דלהעו"ז)״. הקוין הוצרך גם בכדי להנצל

(30) ראה ב"ד פ"י, ו.

(31) ראה ג"כ מכתב הכללי לחה"פ תשכ"ג (נדפס בהגש"פ עם לקוטי טעמים ומנהגים).

לפיכך כשעובד את הקב"ה באופן מוגבל (מצרים דקדושה), עדיין אינו מובטח שיינצל ממצרים דלעומת זה. שכן אף אם ברגע זה יצא ממצרים דלעומת זה, וביטלו בקרבו, הרי כיון, שהשורש שלו (מצרים דקדושה) עדיין נותר, עלול הוא להיות "חוזר וניעור". הדרך להישמר ממצרים דלעומת זה, היא ביציאה ממצרים דקדושה – לעבוד את ה' בכל הקוים, "מימינם ומשמאלם", גם בעבודה כזו שהיא נגד הטבע והמציאות שלו.

1. לפי זה מוסברת המצוה להזכיר יציאת מצרים בכל יום³², שכל אדם חייב לקיימה, בין כזה שהוא פחות מבינוני ובין כזה שהוא בבחינת צדיק גמור – בכולם ובכל יום, היא אותה המצוה.

זה שגם צדיק גמור צריך להזכיר בכל יום יציאת מצרים, מובן. שהרי אדם צריך לקשר עצמו להקב"ה, שהוא אין-סוף, וככל שמתעלה הצדיק יותר בעבודתו, הרי עבודתו עדיין בחינת מצרים וגבולים לגבי מדריגה נעלית יותר, ולכן צריך הוא בכל יום לצאת מהמציצר וגבול בו הוא שרוי, ולעלות גבוה יותר.

אבל אינו מובן: כיצד אפשר לצרף את יציאת מצרים של הצדיק גמור, שגם "מצרים" שלו היא מדריגה נעלית של "קדושה", עם היציאה ממצרים של דרגה נחותה יותר, עד ליציאה ממצרים דלעומת זה של ג' קליפות הסמאות לגמרי, ולומר שכל אלו מקיימים את אותה מצוה?

והביאור הוא, כי גם המדריגה הנעלית ביותר של יציאת מצרים קשורה עם יציאת

מצרים דלעומת זה: אם צדיק גמור יחליט בנפשו שעבורו מספיקה הדרגה בה הוא נמצא ואין הוא זקוק להתעלות עוד, הוא ייעצר ב"מצרים" דקדושה, גם אם היא במדריגה נעלית מאוד, נמצא אפוא, שמצרים דקדושה מהווה שורש (אמנם – בהשתלשלויות רבות מאוד) ונותנת מקום למצרים דלעומת זה. הדרך להציל עצמו ממצרים של לעומת זה, היא שלא יהיה שום מעצור והגבלה בעבודת ה', ותמיד, בכל יום, תהא העבודה באופן נעלה יותר. ככל שיהיו נעלים היום, צריכה להיות בכל יום ההחלטה – כפי שסיפר הרבי³³ על הנהגתם של חסידים, שהיו אומרים – אה, מחר צריך לקום אחר לגמרי.

2. על פי זה יתורץ גם, מדוע צמיחת האילנות בקריעת ים סוף עם פירות בשלים, הראויים לציפורים – לא היה זה נס נוסף כי אם פרט וחלק מתוכן הנס של קריעת ים סוף: הגרעין שנוטעים באדמה, מכיל בקרבו את כל העץ וכל הפירות שעתידין לצמוח מגרעין זה³⁴. אלא שעתה מצוי הכל בהעלם בגרעין, ודרוש משך זמן, שייצאו ויתגלו, (וככל שהפירות טובים יותר, כך גם נמשך זמן רב יותר). יתרה מזו: אף בכח הצומח שבארץ נמצא בהעלם כל העתיד לצמוח ממנו (שהרי הצמיחה של כח הצומח אינה התחדשות אמיתית יש מאין)³⁵.

בשעת קריעת ים סוף פעלו בני ישראל בעבודתם שיתגלה לא רק ההעלם שבקרבם כי אם גם בחלק העולם הקשור אתם. בכדי

(33) סה"מ תשי"ז ע' 242.

(34) ראה ד"ה גדולים מעשה צדיקים תרפ"ה (סה"מ קונטרסים ע' 916).

(35) ראה ד"ה יביאו לבוש – שבשערי אורה – פכ"ז. וככה (תרל"ז) פמ"ד. אנה"ק ס"ך בסופו.

שלימות המנוחה – בגאולה האמיתית והשלמה,

איז פאַרשטאַנדיק, אַז אידן זיינען שוין דערצו גרייט, און האָבן שוין דעם "לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע" [אַזוי ווי ס'איז געווען בארבעים השנה נאָך יציאת מצרים, וואָס כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות].

(משיחת אור ליום ד' פ' שמיני, כ"ו ניסן תנש"א)

"כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"¹:

כאו"א יכול לראות בגלוי שהנסים דיציאת מצרים משתקפים כעת בהנצחון בימינו אלו – הן בעצם הנצחון והן בזמן בו הוא התרחש, ובמיוחד – בימים זכאין דחודש ניסן:

. . . עוד לפני חג הפסח – אירע ה"למכה מצרים בבכוריהם"², שה"בכורים" דאומות העולם³ (כולל ממדינת מצרים ומדינות הערביים הסמוכות לה) – כפי החלטת באי כחם ב"אומות המאוחדות" ("יונייטעד ניישענס") – נלחמו והיכו את "מצרים", צורר היהודים, (מצרים מלשון⁴) "מיצר" לישראל ר"ל,

וביום הפורים שנה זו – "שנת אראנו נפלאות" – אירע הנצחון (כפי שהכריזו אוה"ע), והמפלה שלו, באופן ד"למכה גו'" (לא "להורג"), ודוקא באמצעות אינם-יהודים ("בכוריהם"), אשר נזפו בו וביזו אותו, והכריחו אותו להתחרט על פעולותיו עד אז,

והוא הוכרח להודות ולקבל ולקיים את כל הציוויים וההוראות והדרישות שניתנו לו מ"בכוריהם": לשחרר חלק משבויי-המלחמה, וגם לקיים את יתר הדברים שדרשו ממנו.

ואח"כ ה' ההמשך בזה – בחודש ניסן, ובו גופא – בימי הפסח,

(32) שו"ע אדמוה"ז תאו"ח סי' סז סעיף א. וראה ג"כ תניא פמ"ז.

איבערטראַגן (ברצון שלם ומתוך שמחה וטוב לבב) אין ארץ הקודש, צוזאַמען מיט זייערע משפחות].

און ביז אַז די מדינה אַליין איז זיי מסייע צו אַרויסגיין, בדוגמא ווי ס'איז געווען ביציאת מצרים, וואָס תכליתה איז געווען צו גיין אין ארץ הקודש (והבאתי אתכם אל הארץ גו'), כולל אויך – סיוע פון די דברים גנוזים פון "מצרים" (כנ"ל), אַז מ'נוצט דאָס אויך, ביז אַז אַ טייל דערפון – און אויך פון אַנדערע געלטער פון אַנדערע מדינות – קומט אַן צו אידן, אחינו בני ישראל וואָס זיינען ערשט אַרויס (און גייען איצט אַרויס) ב"יציאת מצרים", פון "מצרים" (מלשון מיצרים וגבולים) פון מדינה ההיא, בדוגמא ווי ס'איז געווען ביציאת מצרים בפעם הראשונה, אַז "וינצלו את מצרים", ביז אַז "אף מה שלא היו שואלים היו נותנים להם",⁸ און אויך די דברים גנוזים.⁹

. . . ויהי רצון אַז דער אויבערשטער זאָל העלפן יעדער איד ער זאָל האָבן די "עינים לראות ו(במילא) אזנים לשמוע", און "לב לדעת"¹⁰ – צו זען "המסות הגדולות אשר ראו עיניך האותות והמופתים הגדולים ההם"¹¹, די נסים גלויים וואָס קומען פאַר בכל יום,

ובפרט אַז מ'האַלט שוין נאָך די "ארבעים שנה"¹² זיין במדבר העמים (פון גלות), אין אַ מצב פון "ארבעים שנה" אקוט בדור¹³, און מ'האַלט שוין באַ "יבואן אל מנוחת"¹⁴, אין ארץ הקודש וירושלים¹⁵, ביז "שלם",

(5) וארא ו, ח.

(6) ראה תו"א וארא נז, ב ואילך. בשלח סד, א"ב. יתרו עא, ג ואילך. ובכ"מ.

(7) בא יב, לו.

(8) פרש"י שם, ממכילתא עה"פ.

(9) ראה שמור"ר פי"ד, ג. ועוד.

(10) תבוא כט, ג.

(11) שם, ב.

(12) ולהעיר שכבר עברו ארבעים שנה מעת הסתלקות כ"ק מו"ח אדמו"ר בשנת ה'שי"ת, כמדובר כמ"פ.

(13) תהלים צה, י.

(14) שם, יא.

(15) פרש"י שם.

הגבלות, בכל הקוים, "מימינם ומשמאלם". ואזי לא זו בלבד שהוא שמור ממזרים דלעומת זה, אלא שנשלמת אצלו התכלית של יציאת מצרים: ההכנה למתן תורה, ויותר מכך, ההכנה לגאולה העתידה – וכמאמר רז"ל "אלמלא חטאו"³⁸ היתה יציאת מצרים גאולה שלימה – שאז תתגלה האלקות המוסתרת אפילו בדומם³⁹, כפי שהיה בקריעת ים סוף, כשנתגלה גם ההעלם שבדומם.

אלא שבקריעת ים סוף, היה הגילוי כאמור לפי שעה, אך זה היה נתינת כח לישראל לפעול לאחר מתן תורה באמצעות ה"עבודה" את אותם הגילויים של קריעת ים סוף באופן קבוע. לפיכך היו אצל צדיקים גדולים אותם גילויים, שעל ידי עבודתם ראו גם בדומם את האלקות שבו, כידוע מה שאמר פעם אדמו"ר הזקן, כשהביט על קורת התקרה: אני רואה עתה רק את האלקות המחיה אותה⁴⁰, ובקרב ממש יתגלה הדבר לכל – "ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר גו' כי פי הוי' דיבר"⁴¹, שיתגלה וייראה את דבר הוי' שבכל דבר, בגאולה האמיתית והשלמה על ידי משיח צדקנו, בקרב ממש.

(משיחת ש"פ בשלח תשכ"ג)

שילדי ישראל יוכלו להאכיל את הציפורים שהשתתפו בשירת בני ישראל, התגלו האילנות נושאי פירות שהיו מצויים בהעלם בכח הצומח שבקרקע הים, וגם (הגרעינים והפירות שהיו בהעלם בתוך (הגרעינים שבהעלם של) האילנות.

ח. קרקע הים הוא עפר, סוג ה"דומם", הנחות ביותר בסוגי הנבראים. פירוש של דבר כי "גילוי ההעלם" בעת קריעת ים סוף, היה אפילו בדומם: מן ה"דומם" זה צמחו אילנות ופירות – "צומח", שהיו למאכל ראוי לציפורים, ונהיה דם ובשר כבשרם – "חי", וציפורים אלו שרו יחדיו עם בני ישראל – "מדבר", ובני ישראל אמרו שירה להקב"ה (שזוהי תכלית של מדבר להכלל באלקות)³⁶.

כלומר: בקריעת ים סוף נתגלה ההעלם שבדומם, עד שיהא באפשרותו להכלל – על ידי צומח, חי ומדבר – באלקות.

ט. כל סיפורי התורה הם הוראה בעבודתנו בחיי היום יום, ובפרט פרטי המאורעות של קריעת ים סוף, שצריכים להזכיר בכל יום³⁷.

על האדם לפעול בעצמו כל יום גילוי ההעלם שבנשמתו, המתבטא בעבודת ה' ללא

(38) נדרים כב, ב. וראה שמור"ר רפ"ב ובכ"מ.

(39) ראה חבקוק ב, יא. חגיגה טז, א. מדרש תהלים סו"ס עג.

(40) בית רבי ח"א פכ"ב.

(41) ישע"מ, מ, ה.

(36) ראה עיקרים מ"ג פ"א. קונט' ומעין מ"א פ"ג. תורת שלום שיחת י"ט כסלו פ"ת.

(37) תוספתא, הובא בתו"א רד"ה או ישיר. והיא רפ"ב דברכות. שו"ע אדמוה"ז סי' סו, סי"ב.

און דערנאך איז געווען דער המשך בזה – אין חודש ניסן, און דעמולט גופא – בימי הפסח, „זמן חירותנו“ – אז „בכוריהם“ אין די „יוניטעד ניישענס“ האָבן ממשיך געווען אין דער נזיפה ובזיון שלו:

בימי הפורים ולאחרי זה האָט מען נאָך ניט געוואוסט וואָס וועט זיין דער המשך, ווי ווייט מ'וועט אים מבזה ומזיק זיין, ווי שטארק ער וועט בלייבן, וויפל ער וועט דארפן מודה זיין און אָפּצאָלן, און ווי ער וועט דאָס אַלץ אָננעמען, אָדער דאָס וועט זיין דורך אַנדערע; דערנאָך בימי חודש ניסן, בימי הפסח – זיינען „בכוריהם“ אַרויס מיט אַ נזיפה חזקה און אַ החלטה למסקנא ותנאים חזקים (נוסף אויף די הוראות שלפני זה) ווי סאָדאָם דאַרף זיך אויפפירן, און אויך זעען און פאַרזיכערן אַז ער זאָל דאָס מקיים זיין: באַפרייען די שבויים, אומקערן דאָס וואָס ער האָט צוגענומען, און אפּצאָלן פאַר די נזקים און היזקות וואָס ער האָט איצטער געטאָן (און אויך אויף דעם וואָס ער האָט פריער געטאָן), ובהמשך ימי החודש, ביז אין די לעצטע טעג פון דעם חודש, איז אין דעם נס צוגעקומען נאָכמער – אַז ער האָט דערצו אַלץ מסכים געווען, און אַן קיין ווידערשטאַנד און מלחמה,

ביז אַז ער האָט מגלה געווען געלטער און רכושים וואָס ער האָט באַהאַלטן (און ביז איצטער האָט מען גאָר ניט געוואוסט אַז ער האָט דאָס געהאַט).

. . . נאָך אַן ענין אין די געשעענישן בזמן האחרון אין וועלכן מ'זעט נסים ונפלאות – איז די יציאה פון אַ ריבוי אידן ממדינה ההיא, וועלכע איז בדוגמת יציאת מצרים:

לאחרי אַ ריבוי שנים פון אַ הנהגה באופן אחר לגמרי, אין וועלכע אידן האָבן פון דאָרטן ניט געקענט אַרויסגיין – איז דוקא בשנה זו ובשנה שלפני האָט די מדינה אויפגעעפנט אירע טירן צו אַרויסלאָזן אידן זיי זאָלן גיין אין ארץ הקודש [און אפילו אויב, מאיזה סיבה שתהי', האָבן אַ טייל פון זיי זיך מתעכב געווען אין אַנדערע מדינות לפי שעה (אין ארצות הברית אָדער אוסטראליא וכיו"ב) וועלן זיי בקרוב זיך

הוספה בשורת הגאולה

י"ט.

„כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות“¹:

יעדערער קען זען בגלוי ווי די נסים פון יציאת מצרים שפיגלען זיך אָפּ איצטער אין דעם נצחון בימינו אלו – סיי אין דעם עצם נצחון און סיי אין דעם זמן ווען דאָס קומט פאַר, ובמיוחד – אין די ימים זכאין פון חודש ניסן:

. . . נאָך פאַר חג הפסח – איז געווען דער „למכה מצרים בבכוריהם“², אז די „בכורים“ פון אומות העולם³ (כולל פון מדינת מצרים און די מדינות ערביים הסמוכות לה) – כפי החלטת באי כחם אין די „יוניטעד ניישענס“ – האָבן מלחמה געהאַט און געשלאָגן „מצרים“, אַ צורר היהודים, (מצרים מלשון⁴) „מיצר“ לישראל ר"ל,

וביום הפורים שנה זו – „שנת אראנו נפלאות“ – איז געווען דער נצחון (ווי די אוה"ע האָבן מכריז געווען), און זיין מפלה, באופן פון „למכה גו“ (ניט „להורג“), און דוקא דורך ניט-אידן („בכוריהם“), וועלכע האָבן אים נוזף און מבזה געווען, און מכריח געווען אַז ער דאַרף חרטה האָבן פון פעולותיו עד אז,

און ער האָט געמוזט מודה זיין און אָננעמען און מקיים זיין די אַלע ציוויים והוראות און פאָדערונגען וואָס ער האָט באַקומען פון „בכוריהם“: באַפרייען אַ טייל פון די מלחמה-געפאָנגענע, און אויך מקיים זיין די אַנדערע זאכן וואָס מ'האַט פון אים געפאָדערט.

(1) מיכה ז, טו.

(2) תהלים קלז, י. וראה מדרש תהלים שם. רש"י ומצו"ד שם.

(3) והרי כל המלכיות נקראות על שם מצרים (ב"ר פט"ו, ד).

(4) ב"ר שם.